

Perekond aster

Aster

Astri perekonda kuulub umbes 250 liiki rohttaimi. Looduslikult kasvavad nad Ameerikas, Euraasias ja Aafrikas.

Astrid on madalad kuni kõrged, peamiselt mitmeaastased rohttaimed. Lahed on vahelduvad, terved või saagja servaga. Korvõisikud asetsevad varrel üksikult, pöörises või kännasjas liitõisikus. Keelõied on enamasti lillad, sinised, valged, roosad või punased; putkõied aga kollased, harvem tumedad.

Astraid paljundatakse peamiselt jagamisega kevadel (maikuus) või sügisel. Võib kasutada ka seemneid. Need külvatakse märtsis-aprillis, idanevad 2 nädala jooksul. Noored taimed hakkavad õitsema 2. aastal pärast külvi. Paljundamiseks võib kasutada ka pistikuid.

alpi aster

Aster alpinus

Kõrgus: 15-30 cm

Korvõisikud: keelõied lillakassinised, valged; putkõied kollased

Korvõisiku läbimõõt: 3-5 cm

Õitsemise aeg: aprill I – juuli III

Lehed: hallikasrohelistes, piklikmõlajad, terveservalised

Kasvukuju: puhmikjas, laiuv, pinda kattev

Valgus: päikeseline

Muld: kuivem, lubja- ja huumusrikas muld

Vahekaugus istutamisel: 20 cm

amellaster

Aster amellus

Kõrgus: 40-60 cm

Korvõisikud: keelõied lillakassinised, roosad; putkõied kollased

Korvõisiku läbimõõt: 3-4.5 cm

Õitsemise aeg: juuli II – september III

Lehed: elliptilised, äraspidimunajad või mõlajad, terveservalised või mõne üksiku saagja hambaga, karekarvased

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline

Muld: kuivem, lubja- ja huumusrikas muld

Vahekaugus istutamisel: 30-40 cm

kaunis aster
Aster novae-angliae

Kõrgus: 100-200 cm
Korvõisikud: keelõied lillakasroosad, roosad kuni tumelillad, valged; putkõied kollased või punakad; õiskikud paiknevad tiheda pöörisea varre tipus
Korvõisiku läbimõõt: 2-4 cm
Õitsemise aeg: august III kuni külmadeni
Lehed: süstjad, terveservalised, laisüdaja alusega
Kasvukuju: puhmikjas, püstine
Valgus: päikeseline
Muld: tavaline aiamuld
Vahekaugus istutamisel: 50-60 cm

madal aster
Aster dumosus

Kõrgus: 20-30 cm
Korvõisikud: keelõied helelillad, valged; putkõied algul kollased, hiljem pruunikad
Korvõisiku läbimõõt: 2-3 cm
Õitsemise aeg: september II kuni külmadeni
Lehed: süstjad, terveservalised, laisüdaja alusega
Kasvukuju: puhmikjas, püstine
Valgus: päikeseline
Muld: tavaline aiamuld
Vahekaugus istutamisel: 25-30 cm

õiekas aster
Aster novi-belgii

Kõrgus: 50-150 cm
Korvõisikud: keelõied roosad, lillad, valged; putkõied kollased; õiskikud paiknevad pöörises liitõisikus
Korvõisiku läbimõõt: 2-4 cm
Õitsemise aeg: august II kuni külmadeni
Lehed: kitsassüstjad kuni munajad, terveservalised või hajusalt ebaselgelt saagjad, rootsuks ahenevad; ülemised varrelehed laia alusega, osalt varreümbrised, vahel kõrvakestega
Kasvukuju: puhmikjas, püstine
Valgus: päikeseline
Muld: tavaline aiamuld
Vahekaugus istutamisel: 50-60 cm

pajulehine aster

Aster × salignus

Kõrgus: 70-130 cm

Korvõisikud: keelõied helelillad; putkõied kollased

Korvõisiku läbimõõt: 2-3 cm

Õitsemise aeg: juuli - oktoober

Lehed: kitsassüstjad, terveservalised

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline kuni poolvari

Muld: tavaline aiamuld

Vahekaugus istutamisel: 40 cm

Pea meeles!

Astrid ei talu liigniisket ja tugevalt happelist mulda.

Perekond jumikas *Centaurea*

Jumika perekonda kuulub ligikaudu 450 liiki, mis looduslikult kasvavad vahemeremaades, Lähis-Idas, Euraasia põhjaosas ja Põhja-Ameerikas. Eesti looduses kasvab 6 liiki.

Jumikad on keskmisekasvulised väheharunenud vartega mitmeaastased rohttaimed. Üksikud liigid võivad olla ühe- ja kaheaastased taimed või poolpöõsad. Lehed on jumikatel vahelduvad, terveservalised kuni sulglõhised. Korvõisikud paiknevad varrel üksikuna või pööristena. Korvõisik koosneb vaid putkõitest. Õied valged, sinised, kollased, punased.

Jumikaid paljundatakse jagamisega kevadel või sügisel. Harvem kasutatakse pistikud ja seemneid. Külvid tehakse kevadel ja taimede tärkamiseks kulub 1-2 nädalat. Noored taimed hakkavad õitsema 2. aastal pärast külvi.

mägijumikas

Centaurea montana

Kõrgus: 30-80 cm

Korvõisikud: keelõied puuduvad, putkõied valged, roosad, sinised

Korvõisiku läbimõõt: 5-6 cm

Õitsemise aeg: juuni - juuli

Lehed: helerohelised, veidi läikivad

Kasvukuju: puhmikjas, laiuv, vajab sageli toestamist

Valgus: päikeseline kuni poolvari

Muld: kuivemapoolne aiapoolne, sobib ka huumus- ja lubjarikas muld

Vahekaugus istutamisel: 30 cm

suureõisikuline jumikas

Centaurea macrocephala

Kõrgus: 50-110 cm

Korvõisikud: keelõied puuduvad, putkõied kollased, üldkatise lehed pruunikad, kuivkilejad

Korvõisiku läbimõõt: 9 cm

Õitsemise aeg: juuli I – august III

Lehed: terved, hõredalt hambulise servaga; alumised laisüstjad, varrelehed piklikud, ülemised aga lineaalsed

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline

Muld: vett hästi läbilaskev kergema lõimisega muld; eelistab lubjarikast mulda kuid kasvab hästi ka kuivemal ja happelisel mullal

Vahekaugus istutamisel: 35-40 cm

valkjas jumikas
Centaurea dealbata

Kõrgus: 50-60 cm

Korvõisikud: keelõied puuduvad; putkõied roosad, helelillad; õiskikud paiknevad tiheda pöörisea varre tipus

Korvõisiku läbimõõt: 6-6.5 cm

Õitsemise aeg: juuni I – september I

Lehed: sulghõlmised, pealt rohelised, alt valgeviltjad, pika renja rootsuga, varrelehed väiksemad ja rootsuta

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline

Muld: tavaline aiamuld

Vahekaugus istutamisel: 40 cm

Perekond kitsekakar *Doronicum*

Kitsekakra perekonda kuulub umbes 35 liiki. Looduslikult kasvavad kitsekakrad Euraasia parasvöötmes.

Kitsekakrad on enamasti keskmise kõrgusega püsikud, sageli on neil muguljas risoom. Varred on neil püstised, vaäheharunenud. Juurmised lehed on helerohelised, pika rootsuga; varrelehed rootsuta ja paiknevad varrel vahelduvalt. Korvõisikud on suured ja kollaste keel- ning putkõitega.

Kitsekakraid paljundatakse kevadel, pärast õitsemist jagamisega. Võib paljundada ka seemnetega. Külvid tehakse kevadel. Taimed tärkavad 2-3 nädalaga.

kakukaasia kitsekakar *Doronicum orientale*

Kõrgus: 30-50 cm

Korvõisikud: keelõied kollased, putkõied kollased

Korvõisiku läbimõõt: 4-6 cm

Õitsemise aeg: mai I –juuni II

Lehed: juurmised lehed laisüdajad, ebakorrapäraselt hambulise või täkilise servaga; varrelehed väiksemad, piklikud, varreümbrisega, helerohelised

Kasvukuju: puhmikjas, laiuv, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske, tavaline aiapinn

Vahekaugus istutamisel: 25-30 cm

Pea meeles!

Kitsekakrad on lühiealised püsikud ning vajavad ümber istutamist ja uuendamist 4-5 aasta möödudes.

Perekond kobarpea *Ligularia*

Kobarpea perekonda kuulub umbes 180 liiki, mis looduslikult kasvavad Euraasia parasvöötmes, samuti Hiinas. Eestis kasvab looduslikult 1 liik.

Kobarpead on enamasti kõrgekasvulised püsikud. Lehed on neil suured, enamasti dekoratiivset väärtust omavad. Varrelehed on vahelduvad ning on tupega. Korvõisikud kollaste, oranžide või valkjate keelõitega. Korvõisikud on enamasti suured ja asetsevad tipmises kännas- või kobarõisikutes.

Kobarpea perekonna esindajaid paljundatakse enamasti kevadel jagamisega. Võib kasutada ka seemneid. Külvid tärkavad 2-3 nädalaga. Noored taimed hakkavad õitsema 2. kasvuaastal.

hambulislehine kobarpea *Ligularia dentata*

Kõrgus: 80-100 cm

Korvõisikud: keel- ja putkõied oranžikaskollased, asetsevad kännasjas liitõisikus

Korvõisiku läbimõõt: 5-8 cm

Õitsemise aeg: august II – september III

Lehed: juurmised pikarootsulised, kuni 50 cm läbimõõduga, ümarneerjad, teravahambulise servaga, varrelehed on väiksemad, suure tupega

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske, tavaline aiamuld, sobib ka liivmuld

Vahekaugus istutamisel: 60-80 cm

Prževalski kobarpea *Ligularia przewalskii*

Kõrgus: 90-120 cm

Korvõisikud: keel- ja putkõied helekollased, asetsevad pikkades kitsastes tähkjastes liitõisikutes

Korvõisiku läbimõõt: 2.5 cm

Õitsemise aeg: august III – september I

Lehed: sõrmjalt hõlmised kuni lõhised, teravatipuliste hõlmadega

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske, tavaline aiamuld, sobib ka liivmuld

Vahekaugus istutamisel: 60-80 cm

sale kobarpea

Ligularia stenocephala

Kõrgus: 100-180 cm

Korvõisikud: keel- ja putkõied helekollased, asetsevad pikkades tähkjates liitõisikutes

Korvõisiku läbimõõt: 5 cm

Õitsemise aeg: august III – september I

Lehed: tumerohelised, südajad, hambulise servaga

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, niiskem, tavaline aiamuld, sobib ka savimuld

Vahekaugus istutamisel: 60-80 cm

Pea meeles!

Kobarpead on vastupidavad ja pikaealised püsililled.

Perekond päevakübar

Rudbeckia

Päevakübara perekonda kuulub 15 liiki, mis looduslikult kasvavad Põhja-Ameerikas.

Päevakübarad on enamasti keskmisekasvulised või kõrged ühe- või mitmeaastased rohttaimed. Varred on püstides, harunenud. Lehed vahelduvad, harvemini vastakuti asetsevad; lõhestumata või lõhestunud, rootsulised. Korvõisikud on suured, asetsevad pikkadel raagudel, enamasti üksikult. Keelõied on pikad, kollased, oranžid või pruunid, putkõied kollased, pruunid või mustjad. Õisikupõhi on kuhikjas.

Päevakübaraid pajundatakse jagamisega kevadel või augusti lõpus, septembri alguses. Paljundamiseks võib kasutada ka seemneid. Külvid tehakse kevadel, seemned idanevad 2-3 nädalaga. Noored taimed hakkavad õitsema 2. kasvuaastal.

lääkiv päevakübar *Rudbeckia nitida*

Kõrgus: kuni 200 cm

Korvõisikud: keelõied kollased ja rippuvad, putkõied rohelised; õisiku keskosa silinderjalt kuhikjas

Korvõisiku läbimõõt: 10 cm

Õitsemise aeg: august II – september III

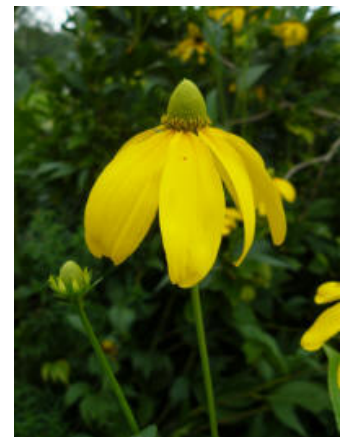
Lehed: ümarmunajad kuni pikliksüstjad, läikivad, terveservalised või hambulised; alumised rootsga, ülemised rootsuta

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske, tavaline aiamuld, sobib ka liivmuld

Vahekaugus istutamisel: 30-50 cm

lõhislehtine päevakübar *Rudbeckia laciniata*

Kõrgus: kuni 250 cm

Korvõisikud: keelõied kollased, laiuvad; putkõied rohekaspruunid; õisikud paiknevad varrel üksikult

Korvõisiku läbimõõt: kuni 10 cm

Õitsemise aeg: august – september

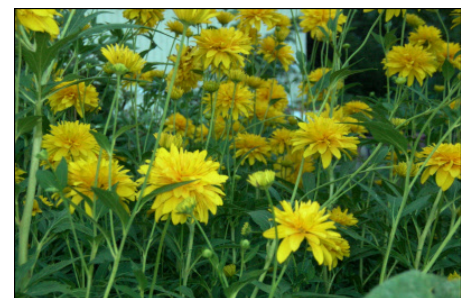
Lehed: sulgjalt lõhestunud, tumerohelised, suured, rootsuga; alumised 5-7-hõlmised, ülemised 3-5-hõlmised, enamasti paljad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske, tavaline aiamuld

Vahekaugus istutamisel: 40-50 cm

särav päevakübar
Rudbeckia fulgida**Kõrgus:** kuni 50-75 cm**Korvõisikud:** keelõied tumekollased, putkõied mustjaspruunid; õisikupõhi poolkerajas või ovaalne**Korvõisiku läbimõõt:** 4-8 cm**Õitsemise aeg:** juuli II kuni sügiseste külmadeni**Lehed:** vahelduvad, suuruselt ja kujult väga varieeruvad, hõredalt hambulise või terve servaga**Kasvukuju:** puhmikjas, püstine**Valgus:** päikeseline, poolvarjuline**Muld:** huumusrikas, parasniiske, tavaline aiapinn**Vahekaugus istutamisel:** 30-40 cm**Pea meeles!**

Päevakübarad on pikaajalised ja vastupidavad püsikud. Ei ole mullastiku suhtes kuigi nõudlikud.

Perekond siilkübar

Echinacea

Siilkübara perekonda kuulub 9 liiki, mis looduslikult kasvavad Ameerikas.

Siilkübarad on keskmise kõrgusega kuni kõrged püsikud. Varred on neil püstised, väheharunenud. Lehed on lihtsad, terveservalised või hambulise servaga, varrel paiknevad vahelduvalt. Korvõisikud on suured, asuvad varrel üksikult selle tipus. Keelõied roosad kuni punased, sortidel ka kollased, oranžid, valged, allapoole hoidvad; putkõied punakas-kuni mustjaspruunid. Õisikupõhjast üleulatuvate teravate sõkalde tõttu on õisiku südamik siilitaoline.

Siilkübaraid paljundatakse jagamisega kevadel või varasügisel. Paljundamiseks võib kasutada ka seemneid, mis külvatakse sügisel (oktoobri alguses) või kevadel. Kevadise külvi korral tärkavad taimed 1-2 nädalat pärast külvi. Noored taimed hakkavad õitsema 2. kasvuaastal.

punane siilkübar (sün. purpur-siilkübar) *Echinacea purpurea*

Kõrgus: 60-120 cm

Korvõisikud: keelõied roosad, purpursed, sortidel kollased, oranžid, valged, putkõied mustjas- kuni punakaspruunid; õisiku keskosa silinderjalt kuhikjas

Korvõisiku läbimõõt: kuni 10 cm

Õitsemise aeg: juuli II kuni sügiseste külmadeni

Lehed: tumerohelised, karedad, juurmised on suured, laiovaalsed, pika tiivulise rootsuga, ülemised munajassüstjad kuni süstjad, rootsuta, teravsaagja servaga

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske, tavaline aiamauld,

Vahekaugus istutamisel: 30-40 cm

Pea meeles!

Päevakübarad taluvad liigniisket mulda halvasti.

Perekond heleenium

Helenium

Heleeniumit tuntakse ka kui säralille.

Heleeniumi perekonda kuulub 40 liiki, mis looduslikult kasvavad Ameerikas.

Heleeniumid on ühe- kuni mitmeaastased püstiste vartega rohttaimed. Varred on neil enamasti harunenud, paljad või pehme karvased. Lehed lõhestumata, vahelduvad, sageli laskuvad, näärmetäpikestega. Korvõisikud on paljuõielised, tihti asetsevad hõredas kännasõisikus, harvem üksikult verre tipus. Keelõied on enamasti kollakad, pruunid, punased; putkõied rohekaskollased, mustjaspruunid või punakad.

Heleeniume paljundatakse jagamisega kevadel või sügisel augusti lõpus.

sügisheleenium

Helenium autumnale

Kõrgus: 100-180 cm

Korvõisikud: keelõied talbjad, kollased, oranžid, pruunid, putkõied kollased või mustjaspruunid

Korvõisiku läbimõõt: 3-7 cm

Õitsemise aeg: juuli II kuni sügiseste külmadeni

Lehed: vahelduvad, süstjad, hõredalt hambulise või saagja servaga

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske aiamuld

Vahekaugus istutamisel: 30-40 cm

kuldheleenium

Helenium hoopesii

Kõrgus: 50-80 cm

Korvõisikud: keelõied 3-4 hambaga, kuld kollased, putkõied kollased, õisikud paiknevad vähearvulises kännasjas liitõisikus

Korvõisiku läbimõõt: 6 cm

Õitsemise aeg: juuni II – juuli III

Lehed: läikivroheline, pikliksüstjad, kuni piklikmõlajad, terveservalised, rootsuta; juurmised lehed kodarikuna, veidi lihavad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: happeline, huumusrikas, niiskemapoolne muld

Vahekaugus istutamisel: 30-40 cm

Pea meeles!

Heleeniumid ei talu kevadist seisvat vett.

Vajab enamasti noorendamist pärast 3-6 aasta möödumist.

On hea lõikelill.

Perekond vesikanep *Eupatorium*

Vesikanepi perekonda kuulub ligikaudu 40 liiki, mis looduslikult kasvavad Põhja-Ameerika idaosas ja Euraasias. Eesti looduses kasvab 1 liik.

Vesikanepid on peamiselt püsigud, harvem põõsad. Lehed on neil lõhestunud või terved, asetsevad varrel vastakult või männastena. Korvõisikud on väikesed, purpursed, punased, sinised või valged, asuvad tipmistes kannasjates liitõisikutes.

Vesikanepit saab paljundada kevadel jagamisega. Liikide paljundamisel võib kasutada ka seemneid. Taimed tärkavad 2-3 nädalaga. Varajase külvi korral hakkavad taimed juba külviaastal õitsema.

nõgeselehine vesikanep *Eupatorium rugosum*

Kõrgus: 80-110 cm

Õisikud: õied valged, väikestes tupsjates korvõisikutes, paiknevad varre tipus kannasjates liitõisikutes

Õitsemise aeg: august II – september III

Lehed: vastakud, munajad kuni pikliksüdajad, saagja servaga, meenutavad kõrvenõgese lehti

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, niiskem aiapoolne muld, taluvad ka kuivameepoolset liivmulda

Vahekaugus istutamisel: 40-50 cm

verev vesikanep *Eupatorium purpureum*

Kõrgus: 100-200 cm

Õisikud: lillakasroosad kuni punased; korvõisikud vaid putkõitega, väikesed, paiknevad kändana pöörisjasse liitõisikusse

Õitsemise aeg: juuli III – september II

Lehed: võrdlemisi suured, munajassüstjad, hambulised; varre alumises osas paiknevad 3-4-kaupa männases, ülemised lehed asetsevad varrel vastakuti

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: happeline, huumusrikas, niiskemapoolne muld

Vahekaugus istutamisel: 60-80 cm

Pea meeles!

Vesikanepid ei talu tugevalt happelist mulda.

Perekond õnnehein

Erigeron

Õnneheina perekonda kuulub umbes 200 liiki, mis on looduslikult levinud kogu maakeral. Rohkesti kasvab õnneheina perekonna esindajaid Põhja-Ameerikas – peamiselt parasvöötmes ja mäestikes. Eests kasvab 2 liiki.

Õnneheinad on madalad kuni keskmise kõrgusega ühe- või mitmeaastased rohttaimed. On astritele lähedane perekond, selletõttu on nad ka väga sarnased. Õnneheina perekonna esindajate korvõisikute keelõied on oluliselt kitsamad kui astritel. Keelõied on kitsaslineaalsed, tavaliselt paiknevad mitmerealiselt, on enamasti lillakassinised, lillad, harvemini valged, roosad või oranžikaspunased. Putkõied on enamasti kollased. Korvõisikud paiknevad kas üksikult, kannasjas või pöörisjas õisikus.

Õnneheina paljundatakse jagamisega kevadel või sügisel. Harvem kasutatakse pistikuid.

aed-õnnehein

Erigeron × *hybridus*

Kõrgus: 50-70 cm

Korvõisikud: keelõied lillakassinised, lillad, roosad, valged, putkõied kollased

Korvõisiku läbimõõt: 4-6 cm

Õitsemise aeg: juuni II – august I

Lehed: tumerohelised, läikivad, mõlajad kuni süstjad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske kergem aiamuld

Vahekaugus istutamisel: 30 cm

eriline õnnehein

Erigeron speciosus

Kõrgus: 60-70 cm

Korvõisikud: keelõied lillakassinised, lillad, roosad, valged, putkõied kollased

Korvõisiku läbimõõt: 5-6 cm

Õitsemise aeg: juuli – september

Lehed: tumerohelised, läikivad, mõlajad kuni süstjad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske kergem aiamuld

Vahekaugus istutamisel: 30-40 cm

oranž õnnehein

Erigeron aurantiacus

Kõrgus: 15-35 cm

Korvõisikud: keelõied oranžikaspunased, putkõied kollased

Korvõisiku läbimõõt: 2.5-4 cm

Õitsemise aeg: juuni I – juuli III

Lehed: ovaalmõlajad, alusel varreümbrised; ülemised lehed süstjad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine, laiuv

Valgus: päikeseline

Muld: huumusrikas, parasniiske kergem aiapind

Vahekaugus istutamisel: 30 cm

Märkused: kogu taim on sametjalt karvane

Pea meeles!

Õnneheinad ei talu liigniisket mulda.

Vajavad toestamist.

Vajavad ümberistutamist pärast 4-5 aasta möödumist.